

—, *Les Noces de l'Agneau. Essai sur le corps et l'eucharistie*, París: Cerf, 2011 [Trad. cast.: *Las bodas del cordero. Ensayo filosófico sobre el cuerpo y la eucaristía* (trad. Mercedes Huarte Luxán), Salamanca: Sígueme, 2018].

—, *Passer le Rubicon. Philosophie et théologie, essai sur les frontières*, Brussel·les: Lessius, 2013 [Trad. cast.: *Pasar el rubicón. Filosofía y teología: ensayo sobre las fronteras* (trad. Mercedes Huarte y Miguel García-Baró), Madrid: Universidad Pontificia Comillas, 2017].

—, *Le Combat amoureux. Disputes phénoménologiques et théologiques*, París: Hermann, 2014.

—, *Triduum philosophique (Le Passeur de Gethsémani; Métamorphose de la finitude; Les Noces de l'Agneau). Nouvelle édition (revue, augmentée et corrigée)*, París: Cerf, 2015.

—, (amb C. Dagens i G. Coq), *Dieu est Dieu. Quête de l'humanité commune*, París: Cerf, 2015.

—, *Parcours d'embûches. S'expliquer. Disputations: objections et réponses*, París: Éd. franciscaines, 2016.

—, *Le Livre de l'expérience. D'Anselme de Cantorbéry à Bernard de Clairvaux*, París: Cerf, 2017.

—, *Ça n'a rien à voir. Lire Freud en philosophe*, París: Cerf, 2018.

—, *Éthique du corps épandu. Suivi de Sabine Fos-Falque, Une chair épandue sur le divan*, París: Cerf, 2018.

IN MEMORIAM: DENIS EDWARDS (1943-2019)

El passat 5 de març de 2019 ens deixà, sobtadament, el prestigiós teòleg catòlic australià James Denis Edwards a causa d'un vessament cerebral. Denis Edwards nasqué a Port Pirie (Adelaida) el 10 de desembre de 1943 i fou ordenat prevere el 1966. Després d'uns anys de dedicació a la pastoral, l'Església li demanà d'aprofundir en l'estudi teològic amb la realització del doctorat per tal de dedicar-se a l'ensenyament universitari.

El 1973 Edwards marxà als Estats Units per fer el Màster en Docència de la religió a la *Fordham University* de Nova York. Seguidament, a la mateixa universitat, inicià la tesi doctoral en Teologia sobre la dinàmica de la fe en Karl Rahner i Sant Joan de la Creu amb el cardenal americà Avery Dulles S.J., fill del famós Secretari d'Estat en la presidència d'Eisenhower, John Foster Dulles. El 1976 obtingué el grau de doctor en Teologia per la Catholic University of America a Washington, on romangué un any més impartint docència. Després retornà a la seva diòcesi.

El 1986 fou nomenat consultor teològic de l'arquebisbe d'Adelaida, membre del Consell presbiteral i membre del Col·legi de consultors d'aquesta arxidiòcesi. Fou també nomenat delegat episcopal d'Ecumenisme i relacions interreligioses de l'Arxidiòcesi d'Adelaida, i durant molts anys, formà part de la Comissió pel diàleg catòlicoluterà d' Austràlia. Al 1994 el bisbe el designà professor del Seminari diocesà Sant Francesc Xavier d'Adelaida. Més tard, i durant diversos anys, Edwards va ser professor a la School of Theology de la Flinders University d'Adelaida i, darrerament, ho era de la Faculty of Theology and Philosophy al campus d'Adelaida de l'Australian Catholic University, fins a la seva mort.

Denis Edwards fou un prolífic escriptor de llibres i articles de teologia i un gran conferenciant, amb múltiples conferències arreu del món. Tractà temes diversos de teologia sistemàtica i fonamental, així com d'ecumenisme, diàleg interreligiós, patrologia, diàleg teologia-ciències i, darrerament, sobre la nova branca de l'ecoteologia. Per això, no és estrany que fos un dels consultors escollits pel Papa Francesc en l'elaboració de l'encíclica *Laudato si*.

Denis Edwards fou un gran estudiós de la Trinitat i, sobretot de la Tercera Persona. Aprofundí molt en la pneumatologia, cosa que el dugué a endinsar-se en la lectura patristica, especialment dels Pares capadocis i de Sant Atanasi, que tracten molt la persona i l'acció de l'Esperit Sant en el nostre món. Això el portà a l'Ontologia relacional, concebut el món com un complex de relacions, reflex de la comunió intratrinitària, en què Pare, Fill i Esperit Sant estan interrelacionats. Així mateix, per a Edwards, el Déu de les relacions mútues és el Déu de la creació contínua, la qual la considera en si mateixa una relació: la relació creatural entre cada criatura i Déu, el seu creador, gràcies al qual existeix. El caràcter relacional de la creació significa que el Déu transcendent, que per a Edwards és Persones-divines-en-comunió-mútua, és immanent a tota criatura, i manté amb cada una d'elles una relació íntima, atraient-la sens parar a ser i a realitzar-se. D'aquí la figura de Déu com l'Atractor còsmic, de què ens parlà en la seva conferència a Barcelona.

Aquesta idea ontològica que la realitat és relacional com a conseqüència que Déu és una trinitat

de persones-en-relació, és el fonament de la seva teologia, que té en compte el caràcter evolutiu del món. Denis Edwards deia que, quan ens preguntem sobre l'acció de Déu, necessitem traslladar-nos no només vers un nou paradigma científic, sinó també cap a un nou paradigma teològic. En això fou un pioner, perquè s'adonà que, ja que la cosmovisió científica actual està donant lloc a un nou paradigma d'un univers obert i autorganitzat, és molt important que el concepte teològic clàssic de Déu com a subjecte individual (Déu ú) deixi lloc a una ontologia trinitària, dinàmica i relacional.

En efecte, la gran història de l'univers és història de la creació divina. En aquesta megahistòria sorgeix l'home. La interacció de l'home amb la natura altera l'evolució. D'això se n'adonà molt bé Denis Edwards, quan decidí enfocar el seu estudi teològic cap a l'ecologia. D'aquí el seu gran interès pel recent camp de l'ecoteologia, que ell enriqueix amb les seves idees i intuïcions teològiques sobre la creació.

Tant és així que el mateix Papa Francesc li atorgà al 2015 el títol de monsenyor, és a dir, prelat d'honor, en reconeixement al seu gran treball per l'Església. El mateix any també rebé el doctorat *honoris causa* per la Facultat de Teologia Catòlica de la Universitat de Friburg (Suïssa). A més, fou també un dels membres fundadors de la International Society for Science and Religion. Per la seva dedicació a l'ensenyament de la Teologia i a la pastoral a l'Arxidiòcesi d'Adelaida, el 2012 li fou concedida la medalla de l'Orde d'Austràlia pel govern d'aquell país.

El fet de recordar la figura d'aquest teòleg llunyà del nostre país rau en el fet de la relació que va tenir amb el Seminari de Teologia i Ciències de Barcelona (STICB) de l'Institut de Teologia Fonamental. L'STICB va traduir un dels seus llibres al castellà (*Breath of life: A Theology of the Creator Spirit = Aliento de vida. Una Teología del Espíritu Creador*) publicat al 2008 en la col·lecció Teología y Ciencias, que el mateix Seminari va iniciar en l'editorial Verbo Divino de Navarra.

Però, la relació amb Denis Edwards esdevingué més personal quan al 2013 des del STICB el vam convidar a donar una conferència a la Facultat de Teologia de Catalunya. Edwards va pronunciar la conferència «La Trinitat en context evolutiu i ecològic: l'Atractor i l'energia de l'amor».

Fruit d'aquell encontre, vaig tornar a tenir relació amb ell quan, com a membre del Comitè executiu del Centre d'Estudis Pastoral i membre del consell de redacció de la revista *Quaderns de Pastoral*, em van encomanar la coordinació de l'edició del número 230, dedicat a espiritualitat i ecologia, i a pastoral de la salut. En aquest número, el primer article que hi surt és la publicació de la conferència (ampliada) que Denis Edwards havia fet a la Facultat de Teologia de Catalunya el mateix any. Jo mateix la vaig traduir al català i li vam enviar un exemplar del número de la revista.

Per últim, i aquí hi ha el motiu principal d'aquest *In memoriam* en el primer número d'aquesta revista, és que al mes d'abril de 2019 havia escrit a Denis Edwards per proposar-li de formar part del consell acadèmic d'aquesta nova revista de l'Institut Superior de Ciències Religioses de Barcelona. Però vam fer tard: Denis Edwards havia marxat a conèixer la teologia vivament i en plenitud a la Casa del Pare. Va morir a principis de març de 2019 als 75 anys. El meu correu electrònic li va arribar massa tard, i ell va marxar massa d'hora.

Descansi en pau, Mons. Denis Edwards!

Ricard Casadesús
Seminari de Teologia i Ciències de Barcelona
ricard.casadesus@gmail.com

RECENSIONES

Photo by Free-Photos on Pixabay